Then Stormechtige, Höghborne Furstes och Herres, Herr ...

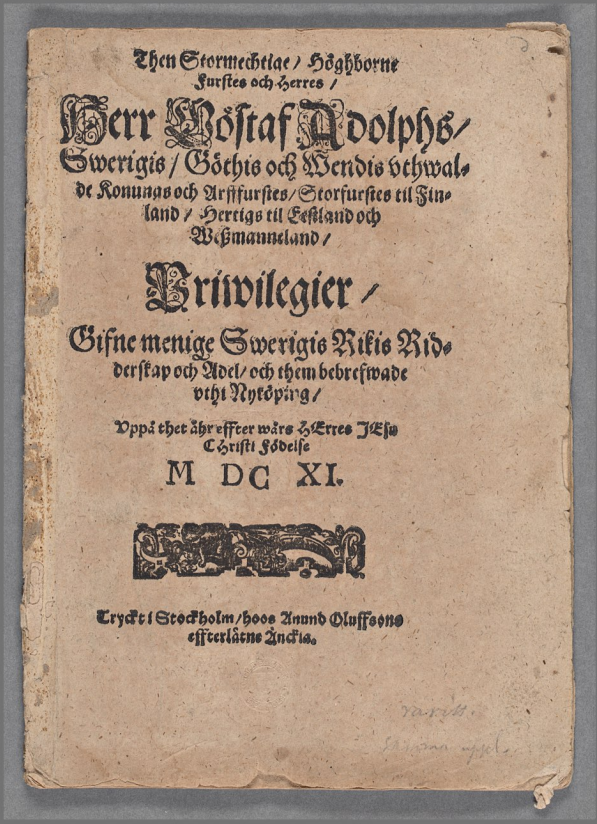

Then Stormechtige / Höghborne
Furſtes och Herres /

Herr Göſtaf Adolphs /
Swerigis / Göthis och Wendis Ethwal-
de Konungs och Arffurſtes / Storfurſtes til Fin-
land / Hertigs til Eeſtland och
Weßmanneland /

Priwilegier /

Gifne menige Swerigis Rikis Rid-
derſkap och Adel / och them bebreſwade
vthi Nyköping /

Uppå ether åhr effter wårs HErres JEſu
Chriſti Födelſe
M DC XI.

Tryckt i Stockholm / hoos Amund Olufſons
efterlåtne Änckia.

SOT // Kungl. förordningar / 2. saml.

Tillkomstår 1612
Digitaliserad år 2016

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Then Stormechtige / Höghborne
Furstes och Herres /

Herr Gostaf Adolphs /
Swerigis / Göthis och Wendis vthwalde Konungs och Arffurstes / Storfurstes til Finland / Hertigs til Estland och Weßmanneland /

Priwilegier /
Gifne menige Swerigis Rikis Ridderskap och Adel / och them bebrefwade vtht Nyköping /

Vppå thet åhr effter wårs HErres JEsu
CHristi Födelse

M DC XI.

Tryckt i Stockholm / hoos Anund Olufssons
efterlåtne Änckia.

WI Göstaff Adolph/ medh Gudz Nåde/ Swerigis/ Göthis och Wendis vthwalde Konung och Arffurste/ Storfurste til Finland/ Hertigh til Estland och Weßmanneland/ Göre här medh witterligen för oss och wåre efterkommande Swerigis regerande Konungar och Herrar/ At efter menige Swerigis Rijkis Ständer/ Andelighe och Werldzlighe/ högre och lägre/ hafwe så nu vppå thenne hållne och (Gudh thes loff) wälöfwerståndne Rijkzdagh/ såsom och tilförenne på thet åhr 1604. på then Rijkzdagh som tå höltz vthi Norköping/ bewiliat och samtycht/ såsom och ödmiukeligen och vnderdånligen bedit och begårat/ at wij oss theñe Rijkz Regering vppåtaga wele/ efter Gudh Aldzmechtig igenom sijn nådige förseyn/ hafwer täckts kalla aff thenne bedröfweligha Werlden/ then Stormechtigste/ Höghborne Furste och Herre/ Herr CARL then Nijonde/ Swerigis/ Göthis/ Wendis/ Finnars/ Carelers/ Lappers i Norlanden/ the Cayaners och Esters i Lifland/ Konung/ Wår elskeligha kåre Herrfadher (Christeligh och höghlofligh i åminnelse) Och i så måtto låtit förnimma/ både then stadigheet/ som the hafwe at hålla vthöfwer thet the förr medh gott och tidigt betänckiande/ bewiliat och samtycht hafwe/ Såsom och särdeles then godhwillige benägenheet/ som the til oss och then Konungzligha Familia hafwe och bewijse wele/ Ther til the Edle/ Wälborne och wälbördighe godhe Män/ aff thet berömmelige Adelige Ständet här i Rijket sigh hafwe godhwilligen befinna låtit/ och ther vppå giordt oss theres skriftelige Förplichtelse/ at the så wäl

som andre Rijkzens Ständer wele wara oss och wåre efterkommande Swerigis Rijkis Regerande Konungar och Herrar hulle/trogne och rättrådige Undersåter/och i alla mått sigh så emoot oss befinna låte/som the på Gudz och rättwijsones wegna skyldige och plichtige äre/ såsom och hafwa ospart och vpsatt för wår och menige Swerigis Rijkis alles wår kåre Fädhernes landz skuld / lijff och blodh/och alt thet i theres förmögenheet wara kan/ aldeles som the thet för Gudh och hwar Christen åhrlig Man/wele och kunne til swars ware. Så at wij therföre hafwe orsaak at låra them wår gunstige och nådighe benägenheet til tacksamheet ther emoot igen at bewijse och betäncke/Och såsom wij thes föruthan hafwe altijd warit thet Adelige Ständet medh ynnest bewågne / och gerna hafwa seedt och än see theras förkoffring och bäste / så at the vthi thet wårde måge achtade och häidne bliffwa/ som sådant berömmeligbit Ständ höfwes / och them til åhra och anseende skee bör/ Hwarföre wele wij nu här medh / vthi thetta wårt öpne Breffs krafft hafwe priwilegierat/benådat och bebrefwat/för:" wårt och Swerigis Ridderskap och Adel / Grefwer / Frijherrer/ Riddare och Swenner medh efterföljande Frijheeter / hwilke the sampt och synnerligen för sigh och theras efterkommande til ewärdelighe tidher / niuta och behålla måghe och skole/så at the här effter måge hafwa en klar och owijkeligh rättelse och beskeedh / hwad theras wisse rättigheet wara må och skal.

Såsom til thet förste: At effter som wij vthi wår förra Förseckring/ then wij hafwe alla Ständer i gemeen gifwit/ hafwe lofwet och tilsagdt / at wilia hålla them alle widh theras Christelige och oförfalskade Religion / vthan någhon Superstition eller menniskligh lära och påfund / Så wele wij och nu Swerigis Rijkis Ridderskap och Adel här medh i synnerheet hafwa lofwat/confirmerat

wilegier förmälte åre och förbehållne skole blifwa / at förläna wåre trogne Män och tiänare i hofwet / the ware sigh aff Adel eller ellieſt / dogh sådant inge andre ån godhe Swenske Män / som Sweriges Lagh wälwete / och hwariom och enom Lagh och rätt skipa och plägha kunne.

Wij wele och icke låta them ostraffade blifwa / som något tala och säya vppå någon Riddare och Adelsman ther som hans hedher / åhra och gode rychte angåår / och honom ellieſt spotteligen och til neesa wara kan. Therföre hwar så hende / at någon genom wräng berättelse wille någō hoos oss förföre för afwund och ilwilia skuld / at koma honō therigenō på onåde / olycka och obestånd / tå wele wij sådana nampngifua och vppenbara / Hwilke tå / ehoo the kunne wara / skole wara förplichtade / at sättia sin foot emoot then andra / och honom medh skåål til at öfwertyga och bewijsa / eller och stå thet straff / som han hade welat komma then andra vppå / om han til något hade lagh wunnin blifwet / Så wele wij och icke tilstådia / at någon Riddare eller Adelsman / skal blifwa wåldförd / bestrickter / fengzlader och inmanter / nycker minder fördärfwader å lijff eller lemm / ey heller honom hans Huus och Gårdar / Breff och Eghendom / löst eller fast affhendt / hwad heller han thet ärfft eller åhrligen förtiänt hafwer / raansakat / stöflat / bortgiswit / eller i någhon måtto affhändt / medh mindre / och för ån han til någhon groff miſsgerning / ther medh han lijff / åhra och godz förwercka kan / efftter Laghen öfwertygat / laghwunnin och dömder är.

Wij wele och icke låta leggia några Frelſes godz vnder Cronan / eller och låta räcknas förbrutne ware för andra orsaaker skuld / ån som Sweriges Lagh thet vttryckeligen förmåler / Nämligen / När någon ledher å Fosterland sitt vthländska håår / och båår affwog

skölder

sens Rådh wele wij och wälle och förordne Rijkssens Rådh och Cammarrådh / hwilke alle skole aff Adelighe Stemma och Swensk Slächt affkomne wara / och the samma wele wij och wåre Arfwingar och efftherkommande Konungar wällie och taghe / hwilke wij eller the kunne finna och pröfwa / oss och Rijket nyttige och gagnelige wara.

Och efftherr nu alle förr:te Embeter hafwa mäst störste mödha och omaak medh oss vthi Rijkssens höghe och wärdande saker / Så wilie wij och betänckia hwart Embete för sigh medh tilbörligit vnderhåld / på thet the rijkeligen theras Ständ och kall vthföre kunne / Och ther vppå wele wij medh wårt elskelige Rijkzrådz Rådh en sådana förordning göra / at sådan förläning och vnderhåld skal stadigt widh hwart och itt kall och Embete blifwa / så at när en affaller / och en annan i stadhen igen förordnat blifwer / må tå then som i staden och kallet igen inträder / weta hwaruthaff han sitt vnderhåld och vppehälle hafwa och finna skal / Och sådant vnderhåld och förläning skola the vthan afkortning niuta och behålla.

Så wele wij och / at Adelighe Personer mäghe vthi wårt Konungzlige Canzelij brukade blifwa / på thet wij när omtränger / mäghe hafwa them / som sigh vppå Rijkssens saker förstå kunne / och vthi Handlingar och Tractation kunne brukade blifwa / så och at hwar och en må therigenom blifwa vpwäckt / at låta sine Barn till lärdom / dygd och förfarenheet vptuchta / Så skole och Lagmans och Häridzhöffdinge Ränter icke räcknas någrom til vnderhåld / aithenstund the therföre måste beklädа Domare Embeten til at skaffa almogen lagh och rätt / efftherr såsom och sådan Ränta icke til någon annan ända och nytta stadgat och förordnat är. Dogh wele wij hafwa oss förbehållit nägghre aff the Häridzrätter i hwar landzände / som i S. Konung Johans privilegier

aff gunst och nådhe at vnna och efterlåta / som sådant medh troghen tiänst hoos oss förwärfwa och förtiäna kunne / thet ware sigh en eller flere.

27.

Är thet och så / at någhra kunne hafwe sigh til at beklaga / at them någhon Jord och ägendom / eller Breff och Bewijss kan afhändt wara / eller och någhra heman kunne wara ifrån nägrom tagne / och lagde vnder Cronan / och låfwat wederlagh före / hwilket så icke skedt är / The samme måghe gifwa sådant hoos oss tilkänna / hwad beswär the i then måtton kunne hafwa / så wele wij och låte ther effter ransaka / och hwar sådana Bref och Godz kunne finnas / tå åre wij öfwerbödige at låta bådhe Breff och Segel och andra Documenter / som vnder wårt wåld finnes / såsom och Godzen restituteres och igengifwes / och bådhe i sådane och andre måtto hwariom och enom sitt Arf och annen Rättigheet oförkränckt niuta och behålla låta / Och therföre wele wij icke tilstädia at nägrom något intrång skee och tilfoghes skal / vthan at hwar och en må niuta then Jord och ägendom som han medh lagha fång besitter / alt in til thes honom någhet medh Lagha doom ifrånwinnas kan / aldeles som Lagh förmå. Ther och så är / at näger befinner sig til nägor Godz och Ägbor bördigh wara / tå skal honom wara frijt vthan misshagh eller onådhe at tala ther vppå / och hwar honom sådant blifwer för rätten tildömpt / tå må han obehindrat komma til sitt igen / dogh at sådant skeer medh wår wetskap.

Effter vthi Grefwers / Frijherrers och andres Donationer och gåfwor / som the aff framfarne Konungar bekommit hafwe / förmält warder / At när någon förandring och omskifftelse skeer i Regementet / tå skola the vthi laghligh och föresatt tidh / besökia then Konung / som tilkommer om Confirmation och stadhfästelse ther vppå / Therföre wele wij här medh hafwa lofwat och

Sköld emoot sin rätte Herre/ och härlar sitt egit Fosterland / Men förseer sigh någhen aff Adel vthi annat fall medh någhon vppenbaar miszgerning / tå skal han icke annat än effter Laghadoom straffat blifwa/ och moste skyldaste Arfwingar taghe hans godz.

Blifwer och någhon Adelsman för någhon saak angifwen för oss eller ellies/ tå måhan hafwa Säker Leigd til oss och til Tings at swara ther sin Saak/ och hafwa sodan Säker Leigde ther ifrån och i sitt behåld igen/ som Lagh säger.

Ther och så illa wore/ at någon Riddare eller Swen toge sigh thet orådh före/ at han förde Afwogh Sköld emoot oss och sitt Fosterland / och i så måtto förbruto lijff/ ähra och godz / tå skal icke hans Hustrws/ Barns eller Folcks deel ther vthi inmängias innan Jord eller Lööförer/ vthan ifrånskijfft blifwa så at thet icke tillyka kan borttaghas / vthan rätte Ägande skole sådant obehindrat behålla.

Medhan och Lagh förmå/ at Qwinna eller Öfwermaghi ey kunna Edzöre bryta / Hwarföre/ om någon Riddares eller Swens effterlåtne Enckia eller Döttter sigh någhorlunda/ i hwad måtto thet tå wara kan/ förseer / bryter och miszhandlar/ tå skal hon/ effter som miszgerningen är stoor eller liten til / laghligben straffat blifwa / och näste Frender taghe hennes Jord och Lööförer. Hwar nu någhon kan hafwa sigh at beklaga / at någre Jordegodz åre them annorledes än laghligen afhändte / tå wele wij theröfwer ransaka låta/ och hwariom och enom thet Rätt och Lagh kan wara/ låta wederfaras.

När och så hender / at någhot Jordegodz laghligen förbrutit och förwerkat warder vnder oss och Cronan/ tå wele wij vnna och effterlåta them någen aff them i Slächten / dogh oss förbehållit/ hwilken oss synes them aff gunst

han sigh vppå wår benåding medh måldzäghanden förlijka kan / tå haffue wij Nådigest efterlåtit at hwsbonden må niuta och behålla all Konungzligh Rätt och Saaköre effter theras giffne Priwilegier och frijheter / så skole och Adelen i lijka motto niuta alle Konungzlighe Saaköre aff the Bönder som wij them nådigest täckes at förlåne och efterlåte.

Theslikes / skole och Adelens Landbönder frije ware för the twå åhrlighe Slogshästar som Adelens Landbönder hafwe här til vthgiordt til Cronones behoff / hwilke doch i Calmarne til en tijdh efterlåtne bliffwo aff Adelen / Rijksens Föreståndare til vppehålle / Så at the them sielffue här effter niuta och behålla mäghe / och skole vthi lijka måtto frije ware för alle dagzwärker / körzler / skiutzresor / gestning och hestelop som Adelens Landbönder hafwe här til warit betungade medh / så at ingen Befalningzman eller Fougte skal här effter hafwa macht någhot sådant Adelens Landbönder at tillägga och påbiudha / Doch vndantagandes the fall som Priwilegierne innehålla / Nämligen: At när wij för wåre och Rijckzens lägenheeter genom Landet draga / eller wij wåre Sendebudh til fremmande Orter förskicka / eller och någhre fremmande Sendebudh hijt in i Rijket til oss förskickade bliffwa / Eller och the lägenheeter kunne förefalla / som i Swerigis Lagh vthtryckeligen förmälte stå / Tå skola så wäl Adelens / som wåre eghne Landbönder / både medh Skiutzresor / Gärder och andre pålaghor / hielpa til at wij och wårt Folck bliffwa förfordrade och försorgde / Doch skole vthi alla Gärder och hielper / bliffwa räcknade twå Frälses Landboor emoot en Skatt och Cronobonde / och twå halfwa emoot en heel / och twå fierdings Torpare emot en halff / Ellies skola icke Adelens Landbönder medh några andre Gärder och hielper / eller och i andra fall bliffwa be-

tilsagde / at när sådant i vnderdånigheet och tilbörligen hoos oss besöckt bliswer / tå wele wij sådan Stadhfästelse vthan någon förwägring medhdela låta.

Hwar och någhon som til Godzet Arfftaghen är / hadhe laghligh hit förhinder / eller och thet giorde på förnämd tijdh / och oss tå icke läghligh it wore thet så hastigt at stadfästa och Confirmera som thet sigh borde / Så skal doch then andres rätt therigenom icke förwärkat / vthan förbehållen wara thet på en annan och lagligh are tijdh at göra.

Så wele wij och här medh hafwe wåre godhe Män aff Ridderskapet och Adelen priwilegierat och benådat / at the icke skole ware förplichtade at stå til rätta för någhre löffzsaker / för mindre män än theras wederlijkar / och intet godz eller någhon eghendom dömas någhon Riddare eller Swen til eller ifrån / vthan aff Rijkzens Rådh / eller på Konungz Råffstating / som laghligh en hållas kan / medh mindre än ther kan wara medh Jordesyner någhre parter emillan / och tå fulifölies ther medh som Lagh sägher.

Så skole och icke heller Adelens Landbönder / och serdeles theras enskylte Hofftiänare / Gårdz och Leghion / bliffua af wåre Befalningzmän och Fougter wold förde / slagtne och i handkläfwor satte / eller i Torn och hächtelse införde / Vthan / hwar någen bliswer för någhon saak beskylt och tilwijt / tå skal sådant först giffuas Hwsbonden tilkänna / och tå skal han wara förplichtat stämma sin tiänare til Tinget / at saken må ther skärskodat och dömd bliffua. I midler tidh / skal Hwsbonden haffua sin tiänare vthi sitt eghet Fängelse och förwaring / är ther tå sådan saak som befinnes at han löffuet förbrutit haffuer / tå skal han åfwerantwardes wår Fougde at stå sitt tilbörlighe straff / Men ther han kan til löffuet benådd bliffua / anten therföre / at

ten så trängia kan / och Man vthaff Huset vthgåå moste/tå skola alle ther til wedherrede finnas.

När och i Krÿgztidher någhon Landtägz Gård blifwer laghlighen bewiliat til Rÿcksens bästa / och Ridderskapet tå på samma Tågh hoos oss i marcken stadde äre / tå wele wÿ låta them aff Ridderskapet och Adelen bekomma Prowiant och nödhtorfftigt vppehälle aff samma Gård til theras Karlar och Hestar/ så länge the på Tåget äre.

Så skal och Ridderskapet och Adelen frÿt effterlåtit ware / at handla och kiöpslagha medh Fremmande och Inländske til theras nödhtorffter / aff then Afwel / som the aff theras Arfwegodz / såsom och theras Förläningar kuña til vpbörd hafwa/och hwad the elliest icke behöfwa föryttra sigh här i Rÿket til eghen nödhtorfft och bästa / thet skal them frÿt wara vthan Tull eller annan beswäring vthskepa och föryttra til theras skälighe vpbörd och Rustiänst / som oss och Rÿket til bästa lenda kan/ Dogh så/at the icke annam̃e fremmande godz / som the sedan låte föryttra / och ther effter vthföra vnder theras Frÿheet för Tull och annan nytta / så framt the bådhe samma godz icke wele förwerckat hafwa / Så skal och alt Landzkööp aff Ridderskapet och Adelen förbudhit wara / at drifwas medh Salt / Sild och andre wahrur / så wäl hoos theras egne som andre / eliest måghe the frÿtt sände sine Skutor och Båther vthi Lax och Ströminge fiske/ och bythe sigh fisk til/och andre wahrur til theres hws näring och vppehälle / Men ther vnder skal icke ware tillåtit at tagha annors mans Spannemål / eller hwadh godz thet hälst wara kan / at vthföre vthi theras eghit Nampn/ thet at fridhkalla och förswara/ och i så motto oss och wår rättigheet at förkorta/widh theras wa-

tungade än som förr är / Doch skola altidh the Frelsebönder / som vnder Adelens Sätegårder vppå en mijl når liggia / til Dagz:ker blifwa frij för all Skiutzning och tunga / men the som länger ifrå Sätegårdarne belägne äre / skola göra hwar tridie Skiutzfärd emoot en Skatt och Cronebonde / efter Rijcksens Stadgar och Adelens Rätt och Priwilegier / Ther emoot skola inge Adelsmäns tiänare fördrista sigh / at tagha några Skiutzhestar och Fordenskap hoos Skatte och Cronobönder / vthan hoos theras Hußbönders Landboer allena / Vthan så är / at the aff oss til Hofwet kallade blifwa / eller wij them vthi wåre och Rijcksens ärender förschicka wele / tå skola the så wäl hoos wåre / som theras eghne Landbönder medh Skiutzfärd och annan nödhtorfft befordelige blifwa / Ellest skola the för sigh efter wår Ordning betale som andra.

Och när Rijcksens tarff och lägenheeter förefalla / som vthi Laghen förmälte äre / at någhon Contribution och hielp moste pålagd blifwa / tå skal icke något pålegglas Adelens Landbönder / vthan menige Ridderskapetz och Adelens godhe jaa och samtyckie / och tå skal altidh i sådana hielper blifwa räcknat twå Fulsåthis Frelsesbönder emoot en Fulsåthis Skatte och Cronobonde / Item / Twå halfwa emoot een heel / och twå Torpare emoot en halff / Således skal och hållas när någhon Vthskriffning hoos almogen til Rijcksens Wärn och Förswar bewiliat och samtyckt blifwer til at hållas / Dogh vndantagandes the Landbönder / som på en Mijl när vnder Sätegårdarne belägne äre / hwilke altidh för Gärder och Vthskriffningar skola frije wara / Ellest skal Adelen vthi ofrijdhlighe tijdher icke förswara meera Manhielp på sine Heman / än som hwart Heman kan nödhtorfftheligen blifwa besatt och vppehållet medh / vthan så är / at högha nödhtorfften

på Cronones wegna tillbörlighen Wederlagh therföre giswa och förnöya wele.

Är thet och så / at Jordäghanden wil sielff sådana Bergzbrunk vptagha och brukа vppå sine äghor och eghen omkostnad / tå skal thet honom frijt och tillåtit wara / och theruthaff giswa oss och Cronon then Tretthonde delen af thet the affle och bekomma/Cronon til Wederkännelse.

Wij wele och här medh nådigst effterlåtit hafwa/ at Ridderskapet och Adelen / må och skal frijt wara til at skiuta Foglar och Diur vppå sitt egne Arff och egendom / Doch icke på annor tidh om åhret än Lagh sägher / Nemligen: Ifrån Oluffsmessan och til Medhfastan/och ey meer än til sin nödtorfft / Såsom och ther the hafwa lott vthi / eller på Landz eller Häridz Almenning / och fiskia vthi theras eghna Strömmer/ watn och almenning/effter theras eghen Lott och Rättigheet. Hwarföre och ingens mans Jägemästar eller Skytte / skal jagha eller skiuta vppå Adelens enskylte ägor eller i theras Fiske watn fiskia eller fara låte/ thet ware sigh wåre Befalningzmän eller andre/ vthan Jordäghandens gode wilie/ja och samtyckie/ Doch skal thet wara oss frijt at jagha och skiuta hwar oss täckes/ ther Ridderskapet och Adelen icke är förnär / och särdeles vthi the tijdher som Laghen thet vthtryckeligen tillåter / som för: är / och jw ther wij anten på wåra eghne eller Cronones wegna någhon äghendom och rättigheet hafwa inne med Adelen.

Så skal och Ridderskapet och Adelen frijt wara/ at niuta och brukа Laxner / Ålekistor och Qwarner i sine eghne Strömmer / Åer och Sjögar / så at wår och Cronones Befalningzmän och Fougtar/icke skole göra them eheruthinnan någhot hinder eller förfång / och icke Qwarner eller Qwarneströmmer taghes them ifrån / eller

rurs förbrytelse / som sitt ibland Adelens godz förmängia / som för:t är.

Theßlijkest skole och alle aff Ridderskapet och Adelen niuta och behålla theras Huuß och Gårder / som the hafwa i Städerne / frije och ledighe för all Cronones och Stadzens tunga / medh mindre än the / som therutthi boendes åre / bruka noghon Borgare Näring medh Embete eller annat / ther öfwer Borgarne och Embetzmännerna kunne hafwa sigh til at beswåra / och tå måghe the göra som andre effter / såsom theras handel och förmågho tilsägher / Adelens Frijheeter oförkortat.

Wij wele och nådigst hafwa effterlätit / at Adelens enskylte Tiänare / som någhon aff them förläner ett eller flere aff sine Arfwegodz för theras långe och bewijste tiänst / til Frijheet för theras åhrlighe vthlåghor / mågge och i lijka måtto för andra vthlaghor / som aff oss eller ellest påbudne warda / frije och förskonadhe blifwa / Såsom och när någhot Frelses Heman aff wådheld brunnit är / och Hußbonden til Hemanets vprättning moste effterlåta aff sin åhrlighe vpbörd någhre åhrs Frijheet / så wele wij och i lijka måtto effterlåta så många åhrs Frijheeter på wåra och Cronones vpbörd / som therutthaff medh rätta / såsom för:t är / kunna vthgöras.

Effter och wål kunne finnas och vpspanas Silff / Koppar / Jern och annan bruuk / så wål på Adelens eghna enskylte Arff och Eghendoms ägher / som annorstädhes vthi Rijket / aff hwilke mycken nytto och fordeel Rijket til bästa vprättas kunde / om the vthi bruuk komma måtte / så wele wij dochlickwål icke någhot Bergzbruuk låte vprätta vppå Adelens ägher-dom / medh mindre än wij låta hamle medh then som rätte ägh ande är til Jorden / at sådant medh hans godhe wilia och samtyckie skee må / Och at wij honom

på Cro-

På thet at the godhe Mån aff Ridderskapet och Adelen / måghe komma til någhon förfarenheet / så wäl therigenom / at the vthi fremmande Land wandre och sigh försökia / såsom och elliest / at the oss och theras Fädhernesland theste bättre tiänst bewijsa kunna / Så skal hwar och en frijt effterlåtit wara / at wandra vthi fremmande Land / bådhe til at Studera eller tiäna fremmande Herrar / eller och sigh vthi krijgh at bruka låta.

Wij läfwe och här medh för oss och wåre effterkommande och Swerigis Rijkis Arffurster / at wij icke wele köpa eller pante oss til / mycket mindre affhände någrom någhot frijt och Frälst Godz / therigenom thet lofflighe Ridderskapet och Adelsståndet vthi någhon Slächt kunde märckelighen förswaghat blifwa / medh mindre än wij effter Laghen wore ther närmeste Bördesman til at lösat eller ärfwat.

Ridderskapet och Adelen skole och hafwa *Jus Patronatus* vthi the Prästegäld och Sockner the boendes äre / til at wälia ther Kyrckioherde / Men hwar flere än en vthaff Adelen vthi ett Gäld eller Sockn boendes wore / och the anten sin emillan eller Socknenes Inwånare icke förlijka och föreena kunne / tå skal Biskopen i samma Stifft / hafwa macht them emillan Dispensera / så at then må blifwa taghen til Kyrckioheerde som honom synes ther til bäst tiänligh och skickeligh wara / dogh ingen Prästman them vppåträngias emoot theras samtyckis och godhe wilia.

Effter vthi Swerigis Lagh förmåles / at Adelen ägher göra och hålla Wapnetiänst för thet Godz the äghe / Så skal förthenskul sådane Wapnetiänst hållas effter the Priwilegier och then Ordning / som S.

eller läggias på theras ägbor / theras Wärcker och Odelqwarner förnär och til skadha / vthan sådant skeer medh theras samtyckie och bewilning / som ther til rätta ägbande wara kunne.

Theßlijkest skal them och wara frijt och oförwägrat at byggia Miölqwarnar / Sågheqwarnar / Hambrar eller annan Wärkan / på sine eghne ägbor / ther läghenheeten så tilsägher / dogh androm vthan skadha på någhon ägbendom i Åker eller Eng / at theruthöfwer icke må rättwijs klaghan skee / Ther och någhon aff Adelen är Jordägbande i Siöghar / Strömmer och Åår / både widh Stranden och mitt vthi / och icke någhon Bååtz eller Almenningz leedh kan wara igenom / tå mäghe the theruthi byggia och wärcka / såsom på theras rätta ägbendom / androm vthan skadha / som förbemält är.

Jngen skal och heller tillåtit wara / at låta hugga någhot wärcke / anten Eeck / Böök / Apal eller annat bärande träå / icke heller Timber / Weedh eller hwadh ther hälst wara kan vppå någhon Adelsmans Skogh och ägbor / ther han allena är ägbande vthi / vthan Jord och Skogbägandens gode wilia och samtyckie / Dogh skal och wara en Adelsman frijt och obehindrat / at låta hugga i the Skoghar han hade lott vthi / til sitt behooff och bästa / doch icke wijdare / än han kan wara lottägande vthi / och then andra kan skee vthan affsaknad och skadha.

Thet må och wara Ridderskapet och Adelen frijt / at hafwa och hålla i sitt förswar och tiänst allehanda Ämbetzmän som til hwshåldz vppehälle / tarff och förbättring kunne tiänlighe ware. Dogh icke heller flere antagha / och vnder sitt Nampn förswara / än han skäligen och sielff behöfwer.

på thet

plichtighe äre/och synnerlighen / när näghot långt och beswärlighit Tågh wore förhanden tå skole sådane godhe Män aff sådane Landzänder / hålla sigh och theras Folck på theras omkostnat alt in til Grentzen på twå Månaders tijdh hwart åhr / så länge Krijghet warar / thes emillan skole theras Krijgzfolck blifwa försorgt med Besoldning och Prowiant vtaff Gärder eller elliest lijka som wårt eghit Krijgzfolck hafwer och försorgdt blifwer / Ther emoot skole och wåre Vndersåter och Adelsmän vthi Finland / när the medh theras Wapnetiänst blifwe tädhan fordrade emoot Danmarckz Grentzor / hålla sigh och sitt Folck på theras eghen omkostnat in til Grentzen åhrlighen så länge Krijghet warar på lijka lång tijdh / Theßimillan skole och theras Folck / såsom förbemält är / blifwa försorgde / såsom wårt Swenska Krijgzfolck / så länge Togh och Reesor wara / ther medh the och aldeles skola sigh benöija låta.

Ther emoot skole the vti fridhlige tijdher niuta Förskoning för halfwa mindre Wapnetiänst / Dogh så / at Adelen för wissa sanning skole weta / hwar the theras fulla Wapnetiänst bekomma skola ehwar som hälst omtränger / widh thet straff som Lagh förmäler.

Ther och så befinnes / at Fadher / Son / Brödher och Mågher äre tilsamman om en Disk och Duuk / tå må en aff them / then til Rijckzens tiänst kan skickeligast wara / för them alle Frälse och Wapnetiänst vppehålla / och i så måtto Frälse them alle så länge the således om en Disk och Duuk tilsamman äre.

Hwar och flere aff them äre / som sigh hoos oss och i Rijcksens tiänst wele bruka låte / tå skole the effter theras tiänst tilbörlighen lönte och besoldadhe blifwa.

Hwar och någhon Riddare eller Swen bleffue vthi Krijgztijdher aff Rijksens Fiender fången / eller mister sin Häst / eller och elliest lijdher skadha i wår och Cronones Tiänst / tå wele wij låte honom Ransona igen / och för hans Skadestånd tilbörligh Wedhergälning göra.

Medhan och Sweriges Lagh förmå / at Änckior och Jungfrwger måghe för all Cronones Wapnetiänst frije ware emedhan the ogipte äre / Såsom och öffuermagi i lijka måtto niuta sitt Godz Frälst och frijtt til then dagh som Sweriges Lagh förmå / att the måghe theras egne Målsmän ware / Så skole the och alle så länge frijheet och Frälse niute / Men effter then tijdhen skal hwar Frälsesman sielff (om han icke siukligh eller Lagha förfall haffuer) sigh vthi Cronones tiänst bruka låta.

Effter och Sweriges Lagh vthtryckeligen förmå / at såsom Frälses Jord må vnder skatt komma / när ther vthaff icke rätt och tilbörligh tiänst vppehålles / Altså må och skatte Jord vthi Frälse komma och ärfwas / När Frälseman eller Qwinna är Skatttebonde Erfwinge / eller och bonde och bonde Söner / måghe aff oss och Sweriges Konung Frälse förwärfwa.

Såsom wij tilförende hafwe Nådigest vndt och efterlåtit / at bådhe Grefwar / Frijherrar / Riddare och Swenner / måghe niuta och behålla theras Slott och Afwelsgårdar widh theras enskylte äghor som liggia innan thes Rådr och Röör / frije för alle vthlaghor / Så wele wij och här medh gunstelighen vndt och Adelen Priwilegierat hafwa / at the samme Heman som nu bygde äre / eller här effter förbättres kunne på sådane theras Sätegårders enskylte äghendom / måghe och sko-

och skole niuta och behålla frije och oräcknadhe! Wapnetiänsten / såsom och them behålla frije för the twå deelar aff Tijenden som the här til vthi Kyrkioherberget vthgöre pläghe / The skole och i lijka mätto / niuta och behålla samme Torpare som på theras Gårders enskylte äghor bygde äre / frije för Laghmans och Häredzhöffdinge Ränter och all annor tunga / ehwad nampn then hälst hafwer som för:r är.

Ther och någhre aff Ridderskapet och Adelen sinnes / som någhen besynnerligh rättigheet hafwe hafft vthaff älder på sine Gårdar / Öijar eller och eliest / och sådant med breff eller vrminnes rättigheet bewijsa kunde / Them skal och aff oss och wåre effterkommande effterlåtit wara / frijtt / obehindrat och oqwaldt at niuta och behålla.

Och thes til yttermeera wisso / at wij alt thetta förbemälte aldeles fast och oryggelighen wele widh macht hålla / låte wij wetterlighen tryckia wårt Konungzlighe Secret här nedan före / och medh eghen Hand vnderskrifwit. Gifwit på Nyköpings Slott then 10. Januarij / Åhr 1612.